

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an --- 20 coroane.
Pe jumătate de an --- 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Invitare la abonament.

Rugăm abonații noștri, onorata noastră coajime și învățătorime, să stăruie pentru țirea organului nostru în cercuri cât mai rgi. În schimbul sprijinului material și oral, de care se bucură foaia noastră, ne om nizu și noi, ca ziarul nostru să corespundă tuturor așteptărilor îndreptățite ale publicului cetitor. Abonamentul care face

Pe un an... 20 cor.
Pe 1/2 an... 10 cor.
Pe 1/4 an... 5 cor.

Trimite prin mandat postal la administrația tipografiei diecezane, Arad, Strada Deák Ferencz. Numele abonentului, locuința și poșta ultimă, să fie scris corect și legibil.

Administrația.

La anul nou.

Anul nou, ce-l prăznuim azi, va anul, în care prin areopagul lumii se a sancționează unitatea noastră politică, lipirea provinciilor române robite și răite la patria lor mamă.

Scuturând în ziua memorabilă din 18 Ioemvrie (1 Decemvrie) a. t. cătușele robiei milenare, am intrat în o nouă fasă a vieții dezvoltării noastre, în epoca renașterii a primenirii întregului neam românesc dela Nistru până la Tisa.

Dreptatea dumnezeiască, care s'a manifestat într'un mod atât de convingător pentru sufletele necredincioase, ne-a răslătit cu prisosință pentru toate suferințele în trecutul îndelungat al robiei noastre sufletești și trupești.

Cu smerenie ne închinăm proniei cești, care ne-a învrednicit a prăznu un nou cu adevărat fericit.

Dar în mijlocul bucuriei și al fericirii, e o simte azi toată suflarea românească pentru triumful cauzei sale drepte, nu ne om pierde cumpătul, ci vom fi chibzuiți prevăzători, precum am fost totdeauna în cursul existenței noastre. Nu vom odihni e laurii câștigați, ci ne vom angaja cu ic și mare la munca grea a renașterii primenirii a întreg neamului românesc. oarta și viitorul e pus în mâinile noastre și mii de probleme, ce așteaptă revolvire pe toate terenele vieții de stat a omâniei Mari, deschid pentru toți și

toate un câmp larg de activitate și validitate.

În lumea nouă vom avea nu numai drepturi, dar și datorii mai multe. Dela munca și jertfa, ce o cere binele și interesul obștesc, nimenea nu se va putea substra, fără a nu păcătu contra neamului și a posterității.

În trecutul trist al încătușerii noastre sufletești multe poticniri, lacune și neajunsuri, de cari suferă viața noastră publică, organizația și instituțiile noastre culturale, le scuzam în fața lumii cu lipșa mișcării libere, cu răpirea libertăților noastre naționale din partea stăpânilor noștri fără suflet și inimă. Lumea ne compătimente și treziam simpatii. În viitor însă, având și noi parte din ale lumii mari comori, de cel mai prețios dar al vieții individuale și naționale, de libertatea mult dorită, vom fi singuri răspunzători pentru buna chivernisare a talanților primiți.

Avem să ne renaștem sufletește și sprijiniți de popoarele luminate ale Apusului să prefacem din nou pământul nostru strămoșesc în o Dacia Felix, în o sentinelă neadormită a culturii omenești, în stare de a satisface postulatelor eterne ale civilizațiunii omenești.

Vom munci, cruță și jertfi. Lupta defensivă, ce am purtat-o până acum întru apărarea ființei noastre etnice periclitată va trece în o muncă pașnică creatoare. Chestiilor noastre culturale le vom da îndietatea și importanța, ce li-se cuvine. Sub influința ideilor mântuitoare ale veacului vom dezvoltă calitățile admirabile și vom trezi energiile puternice ale neamului nostru; ne vom desăvârși ființa și viața. Frazele goale și resunătoare le vom înlocui cu o cultură temeinică și sistematică, ceata polihistorilor infalibili, cari toate le știm și la toate se pricep, cu oameni de specialitate. Nepotismul și protecționalismul, care a corupt administrația și viața publică din fostul regat al Ungariei și ne-a infliat și pe noi, le vom stârpi din rădăcină, și le vom combate cu toate mijloacele. Se va face selecțiunea mult dorită și accentuată a valorilor intelectuali și morali și nu vom răbdă ca cei nechemați să se îmbulzească la scaunele cele dintâi, la poziții ce reclamă pricepere, abnegație, muncă pozitivă și productivă.

„Biserica și Școala“ a stat în cursul existenței sale de 42 în serviciul culturii românești. Cu îndoită râvnă și amăsurat situațiunii schimbate se va nizu și în

viitor a promovă interesele bisericii și ale școlii române și a contribui cu modestele sale puteri și mijlăce la opera de renaștere a neamului românesc. Programul său îl va realiză în spirit evangelic, național și ortodox. Ne vom arătă vrednici de mântuirea, ce-a trimis-o Domnul poporului său.

Vorbirea

P. S. Sale părintelui nostru episcop Ioan la primirea generalului Berthelot.

Domnule general!

Luând cunoștință, că din prisosul dragostei și al interesării față de poporul nostru românesc din părțile de dincoaci de Carpați, faci călătorie de informație despre starea acestui popor, și că spre acest scop tocmai în ziua și ciasul de acum vei binevol a descinde și aici la Arad, unde noi ortodocșii avem și centrul episcopiei așanumite a Aradului, cu părțile ei adnexe, folosim cu bucurie ocaziunea binevenită de a Te întimpină la acest loc cu dorința fierbinte, ca pe lângă călduroasa noastră salutare cordială de: *Bine ai venit!* să ne depunem și omagiile noastre de profundă recunoștință, și mulțămită pentru aceasta deosebită atențiune, cu care ai binevoit a ne distinge tocmai în aceste zile de mari prefaceri.

Aceasta interesare ne este cu atât mai prețuită, cu cât în ea vedem nu numai o nouă dovadă a simpatiei nobilei națiuni franceze, reprezentate prin d-ta, vedem nu numai reamintirea adevărului istoric, că națiunea română întocmai ca și cea franceză și italiană descinde din una și aceeași trupină: din nobila gintă latină, deci suntem înrudiți după descendență, — dar totodată vedem și baza credinței înrădăcinate în inima poporului nostru că: „Sângele nu se face apă!“

Tocmai de aceea, în aceste momente de întărire în nădejdea binelui, în aceste momente de rară elevare și sfințire sufletească, nu urmărim destăinuirea stărilor noastre de aici, d-tale și altcum bine cunoscut, ci scopul prezentării noastre este, să te rugăm respectuos: ca salutarea și omagiile noastre să binevoiești a le primi atât la adresa proprie, cât și la adresa nobilei națiuni franceze în semnul profundeii noastre recunoștințe și mulțămite, și nu numai în numele nostru a celor prezenți, ci și în numele întregului nostru cler și popor din aceasta eparhie cu o porație de peste șase sute mii suflete, estinsă

pe teritoriul comitatelor: Arad, Bichiș, Bihor, Cenad, Caraș-Severin, Timiș, Torontal și Hunedoara.

Acum dară, când simpatia nobilei națiuni franceze față cu noi ne face să înțelegem cuvintele apostolului neamurilor din cartea către Evrei, că: „*Cela ce sfințește și cea ce se sfințesc dintr'unul sunt toți, închei astfel: Domnule general! „Spunevoiu numele Tău fraților mei, în mijlocul bisericii Te voiu cântă”*“.

Trăiască, crească și înflorească nobila ginte latină!

Trăiască nobila națiune franceză!

Trăiască viteazul comandant al trupelor franceze, distinsul ei general Berthelot, cel chemat a cultivă bunele raporturi între națiunile surori.

Cuvântare

rostită de Petru E. Papp, la introducerea sa de protopresbiter al Beiușului.

„Mângâiați, mângâiați poporul meu! Preoți grați la inima Ierusalimului, mângâiați-l pe dânsul, că s'a plinit smerenia lui”.

(Isaia 40. 1. 2)

*Mult onorate comisar consistorial!
Iubiți creștini!*

Dumnezeul îndurărilor mi-a hărăzit să ocup postul de preot și protopop ortodox al Beiușului în vremurile cele mai înălțătoare pentru neamul românesc. Și după cum creștinul evlavios înaintea marilor serbători ale Domnului se împărtășește cu sfintele taine, ca să aibă suflet curat în acele zile, astfel și eu înainte de a intra în noua dignitate a ierarhiei bisericești, mi-am ținut de o datorință sfântă să alerg la Alba-Iulia, ca acolo să primesc botezul de înfrățire a tuturor Românilor, și să mă adap din isvorul nesecat al unei vieți ideale pentru neam și pentru lege.

Și acum când mă înfrățesc înaintea Voastră, nu pot să tănuiesc emoția și fiorii clipelor, în cari mă găsesc. Totul în jur de mine mi-se pare sărbătorit. Actul introducerii plin de solemnitate, cu toate că fără alai și fără sgomot vreau să vin în noua mea stăpânire. Privirile celor ce au venit aici, sunt încadrate de o seninătate deosebită. Expresia fețelor tradează bunătate creștinească și parcă simt cum exaltă de bucurie inimile doritorilor de bine, că văduvia îndelungată a tractului s'a sfârșit.

Să se sfârșească însă nu numai văduvia, ci cu ea și luptele înverșunate, patimile deslănțuite, precum și vrășmășiile nepotolite din trecut.

Vremurile de mari prefaceri de acum reclamă dela fiii bisericii seriozitate și cumpănă în vorbe, faptele și manifestațiunile lor.

Toate forțele, toate energiile de cari dispunem, trebuie încheiate în o adevărată înfrățire, ca să facem față îndatoririlor impuse de ziua de mâne.

Imi dau bine seama de greua sarcină, ce iau asupra mea, de luptele continue, ce vor urma, până voi croi o viață creștinească înfloritoare și o viață românească desăvârșită. Dar fie sarcina cât de grea și luptele ori cât de înverșunate, voi ști suporta cu bărbăție cununa de spini a înălțării și mântuirii noastre.

Și iarăși imi dau bine seamă, că protopopul de mâne al Beiușului nu poate fi omul micilor afaceri, ci o sentinela neadormită și un îndrumător în toate manifestațiunile vieții noastre dela granițele de Nord ale românismului. Chem deci în jur de mine pe toți fiii acestui tract să-și ia partea de muncă și de jertfă pentru întărirea bisericii și a neamului românesc. Că e mare greul, ce ne înconjoară în centru și la sate.

Priviți Duminecă de Duminecă la acest lăcaș de închinare. Ne vom gândi cu duioșie la vremurile apuse cu nenumărați cântăreți de strană dintre mireni, la antecesorii, ce petreceau aici în rugăciuni și evlavie, lăsând în pragul ușii grijea cea lumească. Și vor picură lacrimi fierbinți pe condicile, unde se treceau numele, celor ce lipseau dela sfânta slujbă, știind că aceste ne arată judecata justă a unor creștini tari în credință, moravuri și evlavie.

Și eu vreau o biserică plină, ca să pot în-

deplini cu sfințenie chemarea de preot și învățător, dar și pentru că după cum zice un învățat român (Mehedinți), biserica numai acolo e goală, unde și sufletele sunt goale.

Din o biserică plină de creștini se vor făuri multe lucruri bune și folositoare, se vor îmblânzi pornirile dușmănoase și se va zămisli gândul să reparăm vitregia vremurilor pogorându-ne dela deal la vale, ca să luăm stăpânirea creștinească în centrul orașului, ce ni-se cădea să o avem dela începutul întemeierii lui.

Uniunea tuturor Românilor nu s'a făcut deodată, după cum lumea atotputernicului Dumnezeu nu s'a încheat într'o zi. Visul nostru mare eră în inima Românilor de multe veacuri și numai nouă ni-s'a dat fericirea să-l vedem în plenitudinea lui. Astfel și noi ortodocșii n'avem darul și puțința de a reformă viitorul nostru deodată, în o lume creștinească și românească, plină de splendoare. Dar lumea aceasta se poate pregăti.

Ea vine prin biserică, căreia și în trecut totul avem să-i mulțămim. Doar ea a fost zidul de apărare și de conservare a neamului românesc, și stânca de granit, de care s'au frânt loviturile vrășmașilor noștri seculari.

Pregătiți cale Domnului împodobiți-vă cu virtuțile creștinești. Dați bisericii acesteia, ceea ce-i lipsește: sufletul vostru, prin care se va sfinți și întări temelia noii biserici!

Lăudați pe Domnul în fapte, vorbe și cântări, și să reînvie corurile de preamărire lui Dumnezeu!

Dar gândul meu sboară la mulțimea ortodoxă risipită prin văi și dealuri și la conducătorii satelor din tract.

Sufletul creștinului nu e cel ce a fost înainte de războiu. În scurgerea celor patru ani de lupte crâncene vitejii noștri au străbătut o parte însemnată a lumii. Pe acolo a văzut oameni cu deosebite moravuri, au văzut lucruri și bune și rele. Războiul s'a sfârșit brusc și reînțorși acasă au adus cu sine nu numai idei și gândiri înălțătoare, ci și curente primejdioase. Cătră chinurile îndurate pe front cu o bărbăție creștinească, s'au adaus chinurile celor de acasă, și li-s'a umplut sufletul de amărăciune și revoltă.

Vă revine voaună, cucernici părinți, rolul de îmblânzire a moravurilor! Deci, *mângâiați, mângâiați poporul. Preoți grați la inima Ierusalimului, mângâiați-l pe dânsul, că s'a plinit smerenia lui!*

Puneți în cumpănă toată puterea voastră de îndrumători ai satelor, ca să se șteargă și pulbera de pe încălțăminte creștinilor, din ceea ce au adus rău și nepotrivit pentru existența și viitorul nostru.

Au fost huiduiți, ingenunchiați și batjocoriți, dar nu o să mai fie. Ceeace nu ne-a dat trecutul, ne va da viitorul. Umilele biserici se vor preface în lăcașuri dumnezeiești strălucitoare. Se ivesc zorile unei credinți tari, care ne va îndrumă cărările spre mărirea lui Dumnezeu. Că dacă din sărăcia antecesurilor s'au zidit frumoase instituțiuni creștinești, să nu putem zidi altele din bogăția noastră?

Desrobirea popoarelor vine prin glasul lui Wilson, care a interpretat în forma cea mai ideală învățăturile lui Isus Hristos. *El este creștinul mare*, care își are țara organizată nu numai pe o democrație largă, ci și pe cele mai creștinești principii. Intră într'un hotel, restaurant, localurile unei societăți, la un barbier, ori în vre-o casă privată, sfânta scriptură nu lipsește de nicăieri. Muncitorimea de două ori în săptămână are prilejul să asculte cuvintele creștinești câte 1/2 de oră dela predicatorii, ce li-se trimit. Stăpânii fabricilor încă o fac aceasta în conversațiunile cu supușii lor. Iar arhimilionarii știu că Dumineca este ziua Domnului, și nimic nu-i împiedecă de a se înfrății la sfânta slujbă, dând laudă și mulțămimă Celui ce i-a dat putere și minte să muncească șase zile în săptămână.

Aceasta e viața: Să dai muncii, ce este a muncii și lui Dumnezeu, ce este a lui Dumnezeu!

Ea ne arată, că tu cel sărac să nu părăsești pe Dumnezeu, fiindcă n'ai pânea de mâne, nici tu cel bogat, fiindcă o prea ai. Dar ea cade ca un plumb de oțel asupra acelor propovăduitori ai cuvântului lui Dumnezeu, cari n'au fost la datoria lor.

Trecând vremurile de robie, e firesc și logic, ca și preotul viitorului să se desrobească

de al trecutului. I-se impune o activitate pastorală continuă nu numai în biserică, ci și afară de biserică.

Un preot nu poate rămâne în mijlocul pastorilor săi, o viață întreagă, fără să nu adaugă la arhivul său fapte și lucruri trainice de preamărire lui Dumnezeu și de luminător al satelor, fiindcă numai așa va accelera ridicarea din starea materială slabă și din umilele căsuțe nepotrivite cu necesitățile de azi.

Prestigiul vostru, frați colegi, pretinde dela voi, muncă, muncă și iar muncă!

Dar alături de preot vor fi chemați la o nouă viață învățătorii confesionali, cari până ieri slujeau la doi domni, ca nici pe unul să nu-i mulțămescă. S'au frânt și pentru ei cătușele, cari i-au robii sufletește. Nu vor mai fi așa puținți la număr, nici în solda unui sistem păgubitor, ci un corp didactic bine încheat, care să răsplătească cu prisosință jertfele bănești aduse din partea parohiilor și a statului. Activitatea voastră educativă și instructivă să fie înșutit mai roditoare ca în trecut, fiindcă veți fi dascăli români, în școli românești și sub stăpânire românească!

Vreau o emulare binefăcătoare între preot și învățător pe teren educativ și cultural, vreau o prietenie strânsă între el, și o armonie desăvârșită între principiile profesate în școală și în biserică.

Nu mai așa va veni răsplata și binecuvântarea voastră din partea generațiilor, ce le veți crește!

Pentru încunjurarea tinerilor sărguncioși dela multele școale sătești, se impune întemeierea unui fond protopopesc, din interesele căruia să li-se distribue gratuit cărți la diferite ocaziuni.

Să nu se uite însă, că activitatea stăruitoare, numai atunci va aduce roade și mulțămire, dacă se va respecta disciplina, ordinea punctualitatea și supunerea. Glasul șefului tractual să nu sune în pustiu, ci să fie primit cu dragoste în inimile credincioșilor săi.

De aceea prietenul ori dușmanul meu de ieri, nu va fi prietenul ori dușmanul meu de mâne, ci prieten cel ce e la datoria lui veghind și muncind, iar dușman cel ce se va pune de-a curmezișul în calea progresului și a înaintării noastre religioase și culturale.

Să începem lupta binelui contra răului, și a luminii contra întunerului.

De încheiere țin să mulțămesc Prea Sf. Sale dlui Episcop, care mi-a dat dar și promit susținere cuvenită. Mulțămesc Venerabilului Consistor în frunte cu P. C. Sa, dl vicar, care mi-a dat puterea și promit subordinațiunea oficială și disciplinară. Mulțămesc Onoraților alegători, cari au crezut, că răsplătesc modesta activitate a unui slujitor al altarului, în fine M. On. dn comisar consistorial, care a fost purtătorul de grije a demnității bisericii, la acest act hotărîtor în viața unui protopresbiterat.

Mă voiu nizu să fiu omul păcii și spre mulțămirea tuturor prin îndeplinirea datorințelor față de biserică, școală și viața publică românească.

Și acum cătră Tine mă întorc Doamne, rugându-te să-mi fii sprijinitor și ocrotitor la toate năzuințele mele. Ajută-mi să te pot preamări totdeauna. Amin!

Învățământul limbii maghiare în preparandia (școala normală) română din Arad.

— Fragment din monografia institutului. —

De Dr. T. Botiș.

(Urmare.)

Inspectorilor regești de școale li-se dă o instrucțiune („Utasítás”) cum au să proceadă la executarea legii.¹⁾ Se elaborează și se edă din partea ministrului un plan de învățământ pe seama școlilor primare nemaghiare („Tanterv a nem magyarajku népiskolák számára”). Se întocmesc și se edă cărți școlare din limba maghiară și un îndreptar („vezérkönyv”), după îndrumările căruia în modul și pe calea arătată în planul de

instrucțiune poate înainta învățătorul pas de pas cu învățăceii săi la ajungerea scopului intenționat prin lege.

În „instrucțiune” dată inspectorilor regești de școale se îndrumă aceștia a vizita școlile nemaghiare și a-și câștiga informațiuni:

1. Câte școli sunt, în care elevii nu știu de fel sau foarte puțin limba maghiară.

2. Câte școli sunt, în cari unii dintre elevi nemaghiari știu și ungurește.

3. Să examineze cu toată rigoarea, că în aceste școli câți învățători sunt, cari de fel nu știu ungurește, câți cari știu ceva, câți cari știu puțin, câți cari știu bine.

4. Învățătorilor, cari au absolvat preparanția înainte de 1872 și nu vorbesc limba maghiară să le recomande a și-o însuși ori prin sirguință și studiu privat, ori frecventând cursurile ce le va aranja statul pentru învățarea limbei maghiare.

Dorind ministrul a promova cât mai iute și mai intensiv executarea legii, atât cu mijloace morale cât și materiale, la propunerea inspectorilor regești și recomandarea comisiunilor administrative, remunerează cu premii pe acei învățători dela școlile nemaghiare, cari dovedesc mai mult progres în propunerea limbei maghiare.²⁾

Pentru învățătorii, cari se aflau în funcțiune la intrarea în vigoare a legii ministrul aranja cursuri de limba maghiară. La aceste cursuri, cari se ținură în mai multe centre în vara anului 1879 și a anilor următori, participară mulți și dintre învățătorii noștri și pentruca să îplinească condițiile legii se supuseră examenului de capacitate din limba maghiară.³⁾

Fără cu cei ce nu participară la aceste cursuri, ori nu-și putură câștiga atestat de capacitate se procede cu toată rigoarea. Așa inspectorul regesc de școale al comitatului Bihor declară de amovați 47 învățători români și de neaplicabili în stațiuni învățătoarești, pentruca n-au examen și nu pot propune cu succes limba maghiară în școlile populare românești⁴⁾.

Inspectorul regesc al comitatului Arad, Iosif Gajdos, cere să i-se comunice programa examenelor dela sfârșitul anului școlar 1879—80, ca participând la ele să se convingă întrucât se satisface în institutul nostru dispozițiilor legii⁵⁾.

Paralel cu instrucțiunea forțată a limbei, se purtă grije și de cultivarea sentimentului „patriotic” în elevi. Ministrul de culte și instrucțiune publică Trefort roagă pe episcopul diecezan să dispună, ca în preparandii să se cultive simțul patriotic și de alipire față de patria „maghiară”. Să interzică elevilor a purtă colori și insignii demonstrative contra integrității statului și a cântă cântări agitatorice contra statului⁶⁾.

Astfel, în urma inspecțiunii supreme a statului și a controlului ce-l exercită asupra mersului învățământului prin inspectorii regești de școale⁷⁾, studiul și examenele din limba maghiară câștigă din ce în ce tot mai mare importanță. În anul școlar 1881—2 se țină într-o zi, în 17/29 Iunie, cu toate cursurile numai examen din limba maghiară⁸⁾. Tot astfel și în anul 1882—3 și cei următori⁹⁾. La examenele de cvalificațiune învățătoarească rolul și ingerința inspectorului regesc devine tot mai simțitoare și decisivă. Inspectorul regesc din Arad din motivul, că n'a fost invitat la examenele de cvalificațiune din limba maghiară făcū arătare la ministrul, amenințând, că va închide institutul¹⁰⁾. (Va urmă.)

¹⁾ Instrucțiunea s'a dat prin ordinul ministerial din 29 Maiu 1879, Nr. 17,284. ²⁾ Ordinul ministrului de culte către comisiile administrative, 2 Ianuarie 1881, Nr. 34148—1881, alt ordin către inspectorii regești tot în chestia aceasta 12 Aprilie 1889, Nr. 16568. ³⁾ Concluzele sinodului eparhial Nr. 176—1880; Nr. 135—1881; Nr. 146—1882, Nr. 68 și 105—1883; Nr. 75, 112—1885. ⁴⁾ Concluzul sinodului eparhial 1887, Nr. 95. ⁵⁾ Rescriptul inspectorului regesc din 19 Iunie 1880, Nr. 430. ⁶⁾ Ordinul ministerial din 1 August 1883, Nr. 1319. ⁷⁾ Instrucțiunea ministrului reg. ung. de culte și instrucțiune din 2 Sept. 1876, Nr. 20311 pentru executarea articolului de lege XXXVIII din 1868 și XXVIII din 1876. ⁸⁾ Actul consistorial din 3/15 Iunie 1882, Nr. 1523. ⁹⁾ Actul consistorial din 2/14 Iunie 1883, Nr. 1552. ¹⁰⁾ Concluzul sinodului eparhial din Arad, Nr. 78—1883.

Misiunea eroică a ministrului plenipotențiat rom. din Paris.

Cetim în „Excelsior” marele ziar parisian din 11 Decembre 1918 următoarele: Dl Antonescu ministru plenipotențiar în Paris și-a dat demisia în luna April 1918, nevoind să facă parte

din cabinetul Marghiloman, dar a rămas în Paris. În Septembrie fu chemat de dnii Clemenceau și Pichon, cari l-au însărcinat cu o misiune foarte importantă pentru regele României, Brătianu și ceilalți oameni politici, prin care a asigurat nouă intrare în război a României. În Septembrie a părăsit Parisul, trecând prin Roma și Torento la Salonic, unde s'a prezentat dlui general D'Esperey, care i-a desfășurat toată acțiunea militară contra Austro-Ungariei pentru eliberarea Serbiei și trecerea în marș la Pesta. Mai departe i-a spus, că armata română va forma aripa dreaptă a armatei sale, spre a fi scutit dela răsărit de orice eveniment.

Cunoscând și fiind informat despre toate dl Antonescu pleacă în 16 Octombrie cu aeroplanul din Salonic, și după o călătorie cu succes coboară la 20 klm departe de Iași, de unde merge pe picioare cale de 5 ore și ajunge deplin sănătos în Iași, la locuința dlui March. Saint Aulaire ministru plenip. al Franței. Aici rămâne 6 zile în cel mai mare secret, consfătuște cu dl Brătianu, a putut vedea pe regele, cărora le predă documentele primite și aduse dela dnii Clemenceau și Pichon.

Tot aici s'a decis delăturarea cabinetului Marghiloman și cea mai grabnică mobilizare a armatei române. În noapte din 9 Noembrie dl general Berthelot trece Dunărea, în acelaș timp armata română atacă trupele germane la Focșani și Brăila, dar armistițiul, la două zile mai târziu, întrerupe toate operațiunile militare. Dl Antonescu a avut prilejul să vadă cu ochii cum treceau trupele franceze și pe sate cum le aclamau țărănimia și cu lacrimi în ochi făcându-și cruce mulțumeau lui Dumnezeu, parecă ar fi venit Mesia să-i elibereze de sub urgia nemțească.

Sfârșindu-și dl Antonescu misiunea s'a întors la Paris, unde funcționează ca ministru plenipotențiar al României și unde, fiind întrebă de persoanele conducătoare a spus: Toate actele cabinetului Marghiloman, ajuns la cârmă prin protecția și puterea nemțească, au fost nimicite, căci nici un singur act, deși ratificate prin ambele camere, nu a fost promulgat, deoarece regele Ferdinand le-a refuzat și nu a voit să le subscrie, iar ce privește politica externă a României aceasta va fi cea a Franței. Noi ne ținem de onoare să secundăm Franța fidel pe toate terenele, fie politice, culturale, economice, ori financiare, atât în Europa cât și în Orient.

Misiunea aceasta a dlui Antonescu a fost de lipsă, că numai așa s'a putut scăpa România de o povară incomodă și rușinoasă. Dl general D'Esperey se exprimă despre dl Antonescu precum urmează:

Dl Antonescu a împlinit cu o rară dibăcie misiunea sa delicată și periculoasă, a reușit grație energiei și perseveranței sale, și pe lângă toate greutățile ce a avut să întâmpine, totuși i-a succes și a asigurat în condițiunile cele mai bune și rezeți transmiterea documentelor de o valoare așa de importantă. Fapta aceasta i-a adus dlui Antonescu Marea cruce de război, pe care o poartă lângă rozeta legiunii de onoare

INFORMAȚIUNI.

Tuturor colaboratorilor și cetitorilor noștri le dorim an nou fericit.

AVIZ. Prelegerile la institutul nostru pedagogic-teologic diecezan se vor reînchepe în 19 Ianuarie (1 Februarie) 1919. Elevii, cari nu se vor prezenta la timp, ori vor întârziă fără motive acceptabile, vor fi considerați ca dimiși din institut. On. officii parohiale sunt rugate a aduce acest aviz la cunoștința elevilor noștri din parohiile ce le administrează. — Direcțiunea institutului ped. teol. gr. or. român din Arad.

Crăciunul în Arad. În ziua dintâi a sf. sărbători în biserica catedrală a servit sf. Liturghie P. S. Sa părintele nostru episcop Ioan, asistat de protopresbiterii: Dr. Gh. Ciuhandu, M. Păcățian, T. Vățian, presbiterii: D. Muscan, Dr. T. Botiș și E. Crăciun și diaconii: Dr. L. Iacob și I. Cioara. La sfârșitul sf. Liturghii P. S. Sa a rostit pastorală actuală și bogată în în-

vățături creștinești, ce-a trimis-o de sărbători clerului și poporului diecezan, care a fost ascultată cu multă atențiune și a făcut cea mai bună impresiune asupra credincioșilor, adunați în număr mare la serviciul dumnezeesc. A doua zi a servit părintele protopop Traian Vățian, asistat de preoții V. Olariu și E. Crăciun și diaconul I. Cioara.

† Iuliu de Herbay, secretar la banca de asigurare Transilvania și președinte în direcțiunea Concordiei, a încetat din vieată, Sâmbătă, în 4 Ianuarie n., răpus fiind de gripa spaniolă. Răposatul în Domnul a fost un membru valoros al societății române din Arad, stimat și iubit de toți.

Înmormântarea a avut loc Luni, în 6 Ianuarie. Public numeros și regrete unanime l-au însoțit la locul de odihnă veșnică din cimiterul de sus.

Il deplâng 4 orfane lipsite de tată și de mamă, frații: Silviu, Alexandru, August și Emil și numeroase rudenii. Trimitem familiei întristate condoleanțele noastre.

Odihnească în pace!

In guvernul României-marți intră ca reprezentanți ai Ardealului: Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Al Vaida-Voevod și Vasile Goldiș.

Românii pertractează cu Papa pentru încheierea unui concordat. Ziarul italian „Idea Națională” află că ambasadorul României din Roma prințul Vladimir Ghica și părintele Vasile Lucaciu tratează cu Papa pentru încheierea unui concordat privitor la Români uniți din Ardeal.

Bănatul sub protectorat francez. Comisarul guvernului maghiar Dr. Otto Roth a avut o lungă întrevedere cu comandantul trupelor franceze de ocupațiune, generalul Gambetta, arătând cum Sârbii calcă dispozițiile tratatului de armistițiu și cerând scut și apărare pentru Bănat.

Generalul Gambetta a dispus să se arboreze steagul francez pe palatul Lloyd din Timișoara, și a tratat apoi cu generalul sârb Gyorgyevici. În acest timp a sosit și generalul francez Henry la Timișoara, care a declarat că Bănatul va fi pus sub ocrotirea franceză. Într'una ca să se evite ciocniri între Sârbi și Români, cavaleria franceză va despărți trupele române de cele sârbești.

Distincții. Majestatea Sa regele Ferdinand a acordat marele cordon al ordinului Coroana României domnilor: George Pop de Băsești, Dr. Teodor Mihali, Iuliu Maniu, Dr. Aurel Viad și Dr. Ștefan Pop.

Omagiul doamnelor române pentru generalul Berthelot. Comitetul doamnelor române a oferit generalului Berthelot comandantul armatei franceze ce operează în România și Ardeal, un album de omagiu ornat cu picturi românești și iscălit de 2000 de doamne.

Monitorul Consiliului Dirigent. A apărut în Sibiu cu ziua de 1/14 Decembrie 1918 primul număr al organului publicat de Consiliul dirigent sub titlul „Gazeta Oficială a Consiliului dirigent al Transilvaniei, Bănatului și părților românești din Ungaria”. Va conține hotărârile marelui Sfat național, decretule, ordonanțele, regulamentele, notele circulare și alte decisiuni ale consiliului și ale șefilor de resort. Ca redactor responsabil semnează Teodor V. Păcățian.

✓ **Unirea popoarelor din Bucovina.** În 30 Noembrie 1918 la toate bisericile din Bucovina, fără deosebire de confesiune, s'a celebrat un TeDeum pentru unirea Bucovinei cu România, ca un semn de înaltă înțelegere a vremii și a bunelor nădejdi ce le leagă acele biserici de unirea țării cu România Mamă. Acest înțelept și cald cuvânt la unirea Bucovinei este numai un fragment din manifestația încrederii, ce o au toate popoarele din Bucovina față cu alipirea la Țara-mamă. Germanii, Polonii și Armenii s'au atașat la bucuria Românilor.

Anglia stăpâna comerțului în Balcan. Agenția Reuter anunță: Anglia pentru reîncheierea comerțului în Balcan, a înființat societatea comercială „Levant Compay Limited” cu un capital de 1 milion font sterlingi, sub conducerea lui Maurice de Bunsen. Aceasta va fi continuarea „Societății de răsărit” întemeiată în v. 16 și 17 în Constantinopol. Societatea va înființa filiale

în Grecia, Egipt, Serbia, Bulgaria, România, Mesopotamia și Sudan.

Contra bolșevicilor. Agenția Havaș anunța, că Pichon ministru de externe francez, a arătat în camere toate acele măsuri pe cari le-a luat întru apărare autoritățile ruse, cari luptă pentru stărpirea bolșevismului. Fiind scopul aliaților — spune dl Pichon — stărpirea bolșevismului, datorința noastră e, să continuăm această politică, iar intervenția noastră să nu aibă caracter militar.

Universitatea din București către Universitatea din Paris. Universitatea din București a adresat următoarea adresă de omagiu Universității din Paris: „Universitatea din București redevenind liberă după doi ani de suferință și de umiliri, exprimă Universității din Paris gratitudinea sa adâncă pentru partea eroică și glorioasă pe care Franța a luat-o la liberarea popoarelor oprimate. Încrăzătoare în destinele națiunii române, Universitatea noastră este mândră că a indicat cu tărie — încă dela început — singura cale compatibilă cu aspirațiile noastre naționale și ale lumii întregi amenințate de militarismul prusian.

Grație vâjosiei și spiritului de sacrificiu pentru cauzele drepte, grație tenacității puternice și rezervelor imense materiale și morale ale Franței și națiunilor aliate — justiția și dreptul a învins forța brutală.

Omenirea, eliberată azi de obsesiunea permanentă a „săbiei mereu ascuțite” și a „pulberii mereu uscate” va putea să-și urmeze drumul liber al progresului. În această cale rolul Universităților a fost și va fi întotdeauna fundamental. Profesorii vor avea — în această nobilă întreprindere — misiunea delicată de a lega din nou formele logice ale rațiunii pure cu fibrele sensibile ale inimii, așa ca să rezulte nu numai adevăruri drepte, dar chiar adevăruri umane.

Ori, acesta este adevărul spirit francez pe care toți l-am cunoscut, apreciat și iubit în Universitățile franceze. Același spirit s'a manifestat în cel mai înalt grad, în lupta gigantică ce s'a terminat. Acestui spirit de nobilă și superioară umanitate, produs de Universitățile Franței, adresăm noi în aceste momente solemne, omagiul de recunoștință și de admirație.

† **Colonelul Victor Russu.** Într'un spital din Budapesta, a încetat zilele trecute din viață, în urma unei boli grele — leucemie — viteazul între vitejii români, care a fost colonelul Victor Russu. Câte n'au știut să istorisească gazetele noastre, cele maghiare și austriace despre actele de bravură ale acestui falnic român, care în timpul războiului, spre surprinderea generală a fost avansat așa de iute dela soldat simplu până la rangul de colonel. În Bucovina în luptele grele cu Rușii s'a distins cu trupele lui de țărani români din Solnoc-Dobâca. Neînving în bătălie — a fost acum doborât de o boală grea.

A fost un bun român, și a luptat și cu condeiul pentru triumful cauzei românești. A fost colaborator intern la ziarul „Lupta” organul de altădată a partidului nostru național român, a scris și în ziarele din Viena: „Reichspost” și „Gross Oestereich” contra politicii șoviniste maghiare. Odihnească în pace!

„România — marea putere a Orientului”. Sub acest titlu publică H. Fabritius, jude cercual i. r. din Sighișoara un articol, — în ziarul „Kronstädter Zig” — bine argumentat, despre viitorul rol, pe care îl va juca România în Orientul Europei:

„O nouă lume s'a ivit în jurul nostru. Încă în 19 Octomvrie declară actualului ministru de externe din Ardeal Alex. Vaida-Voevod în parlamentul maghiar suverinitatea românismului, — că poporul român nu recunoaște nici o dietă maghiară. În 1 Dec. deciseră Românii noștri în Alba-lulia alipirea lor la regatul Român. Soții românismului au apărut în 14 Dec. înaintea regelui Ferdinand și El preluă stăpânirea. Drapele fluturătoare, clopote sunătoare, dușdutil puscăturilor de salut, defilări de trupe și întreaga rasă românească este unită pentru veci într'un singur stat dela Nistru până la Tisa, dela văile liniștite ale țării cu fagi ai Bucovinei până la porturile comerciale înpopulate ale vărsării Dunării și ale Mării Negre. Ce condiție de trai pentru un imperiu harnic, unit înlăuntru, o țară cu cele mai prețioase comori naturale. Puterile mari de odinioară ale Orientului, Rusia și Austro-Ungaria disolvate în atomele lor, jur-împrejur state mici, cari se spintecă reciproc — stă România Mare

ca marea putere a Orientului, sprijinită din afară de interesele de solidaritate ale statelor surori italiene și franceze”.

Apoi continuă dl Fabritius, îngrijorat fiind de lipsa de inițiativă a fraților noștri Sași: „Suntem martirii vii ai imperiului român. Și tu, poporul meu, sășesc, ție nu-ți sună strigătul de deșteptare?... Noi ne căutăm un conducător! Nici odată poporul nostru n'a fost așa de mult lipsit de conducători. Aceasta se va răzbună.

Apel.

Incredințați din partea unei consfătuiri a profesorilor ținută la Sibiu în 15/28 Decemvrie 1918 cu convocarea unui congres al profesorilor români, rugăm pe toți profesorii școalelor noastre medii (licee, școli reale și comerciale, școli superioare de fete) și a școlilor de specialitate (școli normale și seminarii teologice) din Transilvania, Bănat și părțile unguerești, precum și pe profesorii români dela aceleași categorii de școli susținute de fostul stat ungar, să participe la

congresul profesorilor români

care se va deschide *Duminecă în 6/19 Ianuarie 1919*, la orele 3 p. m. în *Sibiu* în sala festivă a „Asociațiunii”. Se vor discuta următoarele probleme:

1. Organizarea profesorilor.
2. Raportul școlilor secundare și superioare față de stat.
3. Planul de învățământ.
4. Cursul pregătitor pentru profesori.
5. Recrutarea profesorilor în viitor și înființarea unei universități române în Transilvania.
6. Salarizarea.

Sibiu, 21 Dec. 1918 (3 Ian. 1919).

Gavril Precup, profesor la liceul din Blaj. *Romul Cădea,* profesor la seminarul teologic din Sibiu.

Aviz.

Secția propagandei naționale s'a îngrijit, ca să apară în curând *colecția de cântece naționale*, azi de mare trebuință pentru fiecare comună românească. Publicația se face în broșuri separate, ca: 1. Cântece naționale pentru 2 voci, (școlari) prețul 6 Cor. 2. Cântece naționale pentru cor de bărbați prețul 10 cor. 3. Cântece naționale pentru cor mixt prețul 12 cor. Cheltuielile cu posta subînțelese în preț. Broșurile sunt în lucrare și apar în termen de 2—3 săptămâni. Fiecare comună românească să grăbească ale comandă fără întârziere trimițând prețul pe adresa: Dr. Ioan Suci, Sibiu strada Cisnădiei Nr. 4. etajul I. Nr. 46. Venitul curat al acestei întreprinderi este merit pentru augmentarea „Fondului pentru propaganda românească”. Sibiu, 18 Dec. n. 1918. *Secția Propandei Naționale.*

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.

PARTEA OFICIALĂ.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. din **Revetiș (Rékes)** se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”. Emolumente: 1. Sesia parohială (16 jugh. cat. pământ arător) după care, darea o va plăti alesul. 2. Un intravilan parohial și 2 cănepiști. 3. Birul și stolele legale. 4. Întregirea dotației dela stat, pentru care parohia nu garantează.

Cel ales va avea să catehizeze elevii școlari, fără altă remunerație.

Reflectanții au să-și înainteze recursurile ajustate regulamentar și adresate comitetului parohial oficiului protopopesc gr. ort. român din Buteni, având în termenul concursual a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Revetiș.

Reflectanții din alte dieceze pe lângă literelile dimisionale, trebuie să alăture la documentele lor și act despre consenzul Arhierului Die-

cezei noastre, ori al Ven. nostru Conzistor, că pot competi la aceasta parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin* protoprezbiter.

—□— 3—2

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Arad-gaiu** se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în organul diecezan „Biserica și Școala”. Emolumentele sunt: 1. Bir preotesc: dela fiecare număr de casă cu pământ o măsură (30 litre) de grâu. Ceice n'au pământ răscurpără birul în bani după prețul curent (maximat), dela zileri câte 5 cor. de familie. 2. Stolele îndatinate. 3. Locuință în natură. 4. Eventualul ajutor dela comuna politică și eventuală întregire dela stat, pe cari însă parohia nu le garantează.

Alesul va avea să catehizează la școala parohiei și la școalele străine din comună.

Cererile de concurs, ajustate cu toate documentele recerute pentru parohii de clasa a doua (II) și adresate comitetului parohial din Arad-gaiu au să se înainteze Preaonoratului oficiu protopopesc gr. ort. rom. din Arad, iar petenții în termenul concursual — observând prescrierile regulamentare — și pe lângă prealabilă încunoștințare a protoprezbiterului va avea să se prezinte în sf. biserică din Arad-gaiu în vre-o Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta desteritatea în rituale și oratorie, — iar încât vor fi din altă dieceză vor avea să dovedească, că pentru a recurge au consimțământul Consistorului respective a Episcopului diecezan.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Traian Vașian* m. p. pprezbyter.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea parohiei **Comiat (Temes-Komját)** cu filiile Bogda și Sinter protoprezbiteratul Lipovei devenită vacantă prin decedarea parohului Vasile Spân, în conformitate cu concluzul Ven. Consister de sub Nr. 4414/918, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”. Venitele acestei parohii sunt: 1. Casă parohială cu intravilan de 800 st. 2. Jumătate sesiune parohială constătoare din 16 jughere catastrale. 3. Stolele legale. 4. Birul legal. 5. Eventuala întregire dela stat. Din venitul parohial jumătate compete văduvei preotese în senzul §-lui 26 din Reg. pentru parohii până la 3/16 Oct. 1919.

Alesul are să supoarte toate dările publice în măsura venitului ce beneficiază și să catihizeze la școala confesională fără altă remunerațiune.

Parohia e de clasa III-a, deci reflectanții au să dovedească că posed asemenea cvalificațiune iar recursurile ajustate cu documentele recerute în original precum și cu atestat despre serviciul prestat până aci și adresate comitetului parohial gr. ort. rom. din Comiat să le subștearnă P. On. Oficiu protopopesc gr. ort. rom. din Lipova (Lippa) îndatorați fiind a se prezenta în sf. biserică din loc în cutare Duminecă ori sârbătoare pe lângă observarea strictă a celor dispuse prin §. 33 din Regulamentul pentru parohii spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie, dar numai dupăce vor dovedi Protoprezbiterului tractual că posed cvalificațiunea prescrișă, iar cei din altă dieceză, că au înalta încuviințare a P. S. Sale Domnului Episcop diecezan de a putea reflecta la aceea parohie.

Comiat din sedința Comitetului parohial gr. ort. rom ținută la 23 Octomvrie (5 Noc.) 1918.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Fabriciu Manuilă*, protoprezbiter tractual.

—□— 3—3

Dr. Cornelia Moga fost asistentă la clinica II-a de interne din Budapesta, aduce la cunoștința onor. public că s'a strămutat la **Arad, str. Sina Nr. 1/b**, unde ordonează zilnic pentru boale interne și de nervi. Totodată deschide laborator pentru cercetări chemice, bacteriologice, terologice și laborator Röntgen. x—5

Ultoi de vie cu rădăcină se găesc de vinzare la preotul **Petru Pelle** din Miniș (com. Arad). x—7